

Список використаних джерел

1. Денисенко В. А. Часопис «Киевские епархиальные ведомости» в історії національно-духовного життя України (1861-1918 pp.) : дис... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 / В. А. Денисенко; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Рукопис. – Київ, 2004. – 222 с.
2. Варшавчик М. А. Историко-партийное источниковедение: теория, методология, методика / М. А. Варшавчик. – Київ, 1984. – 319 с.
3. Думитрашко Н. О задачахъ и значеніи епархиальных ведомостей / Н. Думитрашко // Полтавские епархиальные ведомости. – 1863. – № 1. – С. 3–12.
4. Історичне джерелознавство : підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко та ін. – Київ : Либідь, 2003. – 488 с.
5. Санцевич А. В. Джерелознавство з історії УРСР. 1917-1941 / А. В. Санцевич. – Київ, 1981. – 206 с.
6. Чиркова О. А. Православна Церква в Україні в кінці XVIII-XIX століттях (на матеріалах «Киевских Епархиальных Ведомостей», «Полтавских Епархиальных Ведомостей», «Черниговских Епархиальных Известий») : дис... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 / О. А. Чиркова ; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Рукопис. – Київ, 1998. – 199 с.
7. Юськів Б. М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід : монографія / Б. М. Юськів. – Рівне: «Перспектива», 2006. – 203 с.

Володимир Кондель

*кандидат технічних наук, доцент кафедри
виробничо-інформаційних технологій
та безпеки життєдіяльності
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка
(м. Полтава)*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПРАЦЕОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Початок XXI століття увійшов в історію України низкою нещасних випадків з працівниками різних галузей, викликаних небезпечними ситуаціями техногенного, природного та соціального походження, а також економічними негараздами. Наслідками цих надзвичайних подій було суттєве порушення нормальних умов життя і діяльності людей, що в більшості випадків призводило до загибелі людей та значних матеріальних втрат. Вихід із цього становища полягає у реалізації комплексу заходів із мобілізації державних структур, громадськості, керівників і працівників підприємств, установ і організацій на їхню підготовку, яка гарантовано забезпечує збереження здоров'я і працездатності всіх суб'єктів професійної діяльності [2, с. 13]. Цей комплекс містить систему правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження

здоров'я та працездатності людини в процесі трудової діяльності, запобігання виробничому травматизму та професійним захворюванням. Для реалізації цього комплексу заходів необхідно підготувати висококваліфікованих фахівців з працезхоронної діяльності.

Сьогодні основною метою системи вищої освіти є підготовка компетентного фахівця відповідного рівня та профілю, конкурентоздатного на ринку праці, який вільно володіє професією та орієнтується у суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Одним із шляхів реалізації зазначеного запиту суспільства є оновлення вищої освіти, перенесення уваги з процесу навчання на його результат, орієнтація змісту й організації навчання на компетентнісний підхід і пошук ефективних механізмів його запровадження.

Під поняттям «компетентнісний підхід» слід розуміти спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток загальних і фахових компетентностей особистості. Такий підхід скеровує освіту на формування в процесі навчання цілого ряду компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень тощо), якими мають оволодіти майбутні фахівці з працезхоронної діяльності. Більше того, саме компетентнісний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку у студентів здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання та досвід у різних ситуаціях [3, с. 295-296]. При цьому навчальний заклад має формувати у випускника високу готовність до успішної діяльності в реальному житті, а саме:

- бути гнучким, мобільним, конкурентоспроможним, вміти інтегруватись у динамічне суспільство, презентувати себе на ринку праці;
- використовувати знання як інструмент для розв'язання всіх життєвих завдань;
- генерувати нові ідеї, приймати нестандартні правильні рішення і нести за них відповідальність;
- володіти комунікативною культурою, вміти працювати в команді;
- запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій;
- вміти здобувати, аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, застосовувати її для власного розвитку і самовдосконалення;
- бути здатним до вибору серед численних альтернатив, що пропонує сучасне життя;
- вміти безперервно аналізувати і корегувати свою діяльність [1].

У Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка для студентів четвертого курсу денної та заочної форм навчання всіх напрямів підготовки викладається дисципліна «Основи охорони праці», предметом якої є формування основних загальнокультурних та професійних компетенцій з безпеки для вирішення завдань працезхоронної діяльності, пов'язаної із забезпеченням здоров'я і працездатності під час роботи. Ця дисципліна вивчається на етапі підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» після опанування ними курсу «Безпекознавство», основних дисциплін професійно-орієнтованого циклу, коли майбутні фахівці мають достатнє уявлення щодо умов їх майбутньої професійної діяльності. Саме тому метою вивчення курсу «Основи охорони праці» є надання знань, умінь, здатностей

(компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці в закладах освіти, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці в побуті та на робочих місцях.

Особистісна цінність випускника будь-якого вищого навчального закладу сьогодні визначається за рівнем сформованості його професійних компетенцій. Щодо фахівців з працезахоронної діяльності, які незабаром обіймуть відповідні посади на виробництві, в установах та організаціях, то, враховуючи величезне значення їх роботи для збереження життя і здоров'я людей, їх професійна компетенція має містити як теоретичні знання, так і вміння грамотно й оперативно застосовувати їх на практиці, виходячи з конкретної ситуації [3, с. 297]. Тому, визначаючи напрямок занять курсу, слід враховувати загальні та фахові компетенції, подані у таблиці 1, показники освоєння дисципліни студентами, завдання, які необхідно виконати, а також мету, що досягається в процесі навчання з основ охорони праці.

Таблиця 1

Відповідність компетенцій курсу «Основи охорони праці» показникам, завданням та меті вивчення дисципліни

Компетенція	Показник	Завдання	Мета
Загальна Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Студент визначає показники рівня виробничого травматизму. Студент аналізує показники ефективності роботи з охорони праці та оцінює професійний та виробничі ризики.	Провести аналіз причин виробничого травматизму та професійної захворюваності в галузі. Опрацювати завдання з практичного заняття «Оцінка ефективності роботи системи охорони праці».	Оперувати різними знаннями з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності. Оцінювати діяльність організації урахуванням дотримання вимог охорони праці.
Загальна Базові знання нормативно-правових документів у працезахоронній діяльності, що сприяють розумінню причинно-наслідкових	Студент знає основні положення нормативно-правових актів з охорони праці. Студент уміє провести	Освоїти основні положення нормативно-правових документів з охорони праці. Виконати завдання	Використовувати положення нормативно-правових документів з охорони праці в своїй професійній діяльності. Проводити навчання та

зв'язків й умінь їх використовувати в професійній діяльності.	інструктажі з питань охорони праці і оформити записи про їх проведення у відповідних журналах.	з практичного заняття «Навчання з охорони праці»	перевірку знань з питань охорони праці серед працівників організації (підрозділу).
Фахова Здатність працювати як самостійно, так і в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	Студент втілює механізм ідентифікації та оцінки ризику небезпек виникнення нещасних випадків. Студент розуміє функції, обов'язки і повноваження посадових осіб щодо охорони праці на підприємстві, установі та організації.	Опрацювати матеріал з практичного заняття «Оцінка ефективності роботи системи охорони праці». Виконати самостійну роботу з практичного заняття «Навчання з охорони праці»	Запроваджувати заходи щодо зменшення ризику травматизму, збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу. Виконувати функції, обов'язки і повноваження з охорони праці на робочому місці і виробничому колективі.
Фахова Здатність до вирішення професійних задач працезахоронної діяльності, пов'язаних із основними завданнями даної дисципліни.	Студент розпізнає різні класи умов і характеру праці з урахуванням перевищення гігієнічних нормативів. Студент пропонує заходи щодо поліпшення умов праці на робочому місці.	Оцінювати параметри мікроклімату, освітлення, електробезпеки, шуму на робочих місцях. Підготувати наукову доповідь з презентацією про створення належних умов праці на робочих місцях.	Упроваджувати безпечні технології, оптимальні умови і режими праці та відпочинку. Проектувати робочі місця на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

Для вироблення вищенаведених компетенцій майбутнім фахівцям з працезахоронної діяльності слід виконати наступні завдання: самостійне опрацювання матеріалу, вирішення питань проблемного характеру; індивідуальна підготовка студентських статей до збірників наукових праць, присвячених проблемам охорони праці та безпеки життєдіяльності людини; створення презентацій до виступів з доповідями на міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях; участь у конкурсах студентських наукових робіт з охорони праці; підготовка до складання підсумкового контролю. Саме якісне

виконання самостійної роботи сприятиме підготовці компетентного фахівця з працезохоронної діяльності, здатного приймати нестандартні правильні рішення і нести за них відповідальність.

Таким чином, сучасна система вищої освіти, зокрема, при підготовці фахівців з працезохоронної діяльності, має орієнтуватися на вільний розвиток, високу культуру, творчу ініціативу, самостійність, мобільність, що вимагає якісно нового підходу до формування майбутнього фахівця. Вирішення завдань щодо подальшої інтеграції України в європейський науково-освітній простір, перехід до динамічної ступеневої системи навчання таких фахівців можливі шляхом подальшого удосконалення вітчизняної системи вищої освіти та реалізації в ній компетентнісного підходу з урахуванням досягнень інших освітніх інновацій і класичних підходів [3, с. 302].

Список використаних джерел

1. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя [Електронний ресурс] / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – Режим доступу: <http://zakinpro.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>. – (дата звернення 15.03.2018 р.). – Назва з екрана.
2. Цина А. Ю. Основи охорони праці : підручник для студентів педагогічних ВНЗ / А. Ю. Цина. – Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2014. – 382 с.
3. Шароватова О. П. Компетентнісний підхід при підготовці нового покоління фахівців у сфері цивільної безпеки / О. П. Шароватова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2016. – № 3 (300). – С. 295–304.

Леся Крупіна

*заступник директора Кременчуцького
педагогічного коледжу імені А.С.Макаренка
(м. Кременчук)*

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Актуальний запит українського суспільства на Нову школу і у зв'язку з цим на популяризацію професії педагога, формування у старшокласників професійно важливих мотивів, якостей, особистісних рис, необхідних для отримання педагогічної професії, потребує реалізації комплексу заходів щодо організації відповідного змісту профорієнтаційної роботи серед учнів ЗНЗ, першочергово – в системі «ліцей (базова школа) – педагогічне училище (коледж)», спрямованих на виховання стійкого інтересу до педагогічної професії, розвиток умінь і навичок, необхідних для майбутньої педагогічної діяльності, підвищення рівня педагогічної підтримки професійного самовизначення старшокласників. Нами визначено три напрями реалізації такого запиту – аксіологічний, когнітивно-інтелектуальний, компетентнісний (рис. 1).